

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a héti és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására
 vagy megőrzésére nem vállalkosik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, jan. 31.

B. A. L. E. K.

Ez a színházi ujdonság jut ma eszembe, mikor olvasom a lapok áradásait Tisza István gróf lemondásairól.

Megható az az egyhangúság, melylyel e tényt üdvözlik. Az önzetlenség, a nemes lemondás, a lovagias meghajlás, meg az ügyes taktikus nagyszerű sakkhuzása mind kellőképp felfedeztetik és kellőképp megdicsértetik. Sőt akadt olyan lap is, a melynek e tette nem kisebb alak jut eszébe, mint Deák Ferencz.

Sajnos, mi nem vagyunk ebben a helyzetben, hogy így ítélhessünk.

Nagyon szinpadí hatása van az egésznek; hogy a végén, a hatásnál kezdjük a dolgot.

Ma veszi elő a képviselőház bizottsága az összeférhetlenségi törvényjavaslatot, melyet már évek óta vár a magyar közönség. Megvitatták pro és contra a lapokban eleget, tartott előzőleg az összeférhetlenségi bizottság is üléseket (a melyekre megidézték többször Tisza Istvánt is, de soha sem jelent meg), szóval volt zaj elég ahhoz, hogy végre egész Magyarország sóvárogva várja az ügy tisztázását. Ha ennyi lárma után, a tisztázás előtt a legfőbb inkompatibilis egyszerre tisztán lép ki az ország közvéleménye elé, az — valljuk meg — frappáns hatású.

De azért a ki felül neki, az bizony csak B. A. L. E. K.

Tisza István gróf ugyan szép pózzal eltolta magát a bankok igazgatói stb. állásaiból folyó jövedelmeket. Egy néhány, aranyat jelentő czimttól megfosztja a névjegyét. De ha jól emlékszünk, van az ő zsebében még néhány szekér aranyföld, az ors ágház telkén; hálójában ott ficzánkol még egy csomó arany halacska is, melyeket az ecsedi lápból halászott ki a fiatal gróf. Mind megannyi inkompatibilis uton szerzett jövedelem, mely ma sok ember kezében volna, ha véletlenül egy ember nem lett volna képviselő. Ezek és társainak megtartása mellett könnyű nagy-lelkűen odahagyni a bankokat.

Azt sem kell hinni, hogy Tisza István gróf valami nagyon vágynék imponálni az ország előtt, ha nincs belőle haszna. Más van itt a háttérben. Nem parádés kirukkolás ez a lemondás, lengő zászlókkal, felvont vitorlákkal, zengő muzsikával, hanem megnémítésre szánt, komoly flottatüntetés, a melyből még komolyabb harcz is keletkezhetik.

Nyílt titok fővárosi politikai körökben, hogy Tisza Kálmán (szeretett képviselőnk) az év elején hevesen próbált barátkozni Széll Kálmánnal s nem kevesebbet kívánt, mint hogy legyen szabad most is működésbe hozni a választásoknál a »hivatalos apparátust.« Csekély szivesség az egész, mely könnyen elcsuszik a törvényesített »fuvarköltség,« értsd: vesztég és mellett.

És Tisza Kálmán (szeretett képviselőnk) megérte azt a pechet, hogy Széll Kálmán nem teljesítette a kérését. A híres három jelszóból az igazság rég elkopott, a jogot pl. maga a fuvarköltségi törvény játsza ki, annál inkább ragaszkodik hát a pusztá betüvé vedlett törvényhez. Tisza Kálmán (szeretett képviselőnk) üres kézzel távozott.

Most jön a revanche: a flottatüntetés.

Tisza István gróf nem azért hagyta oda összeférhetlen állásait, hogy az ellenzék támadásai ellen védve legyen. Védekezni ő nem szokott, hanem támadni. S nem is az ellenzékét támadja meg most, hanem a törvényjavaslatot s így magát a saját miniszterelnökét.

Ez sem lesz mindennapi látvány: egy miniszterelnök, a kit megtámadnak saját pártjából és a kit védelmez az ellenzék. Egy törvényjavaslat, a melyet keresztül visz az ellenzék a kormánypárt ellenzése daczára. A ki még ezek után is hisz a szabadelvű párt egységében, az csakugyan lenyomathatja névjegyére a silány kis színházi ujdonság czimét: B. A. L. E. K.

Azt is mesélték más oldalról, hogy ez csak a kezdet kezdete. Most jön a java! Most lép fel Tisza István gróf, mint a jövő embere! Ime az első lépés a miniszteri bársonyszékhez!

No már ez csakugyan nem jelentene mást, mint Bánffy redivivust; a ki pedig ezt elhiszi, az már csakugyan maga is: B. A. L. E. K.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Az örök városból.

Róma, jan. 28.

A hét halom városa egykor feje volt a földkerekségnek, rettegette tisztelt ura minden népeknek. A mai Róma, bár régen kiesett ama szerepből, hogy irányt adjon az emberiség törtélményének s a mindenható császárok palotáinak évezredek viharával daczó omladékait pénzért mutogatja, mégis világváros és pedig modern város. A pogánykori Róma lépten-nyomon előtűnő emlékei nem tartják vissza ama törekvésében, hogy a valóban modern világvárosokat ne utánozza, sőt egyben-másban meg ne előzze. A déli vér sajátságát képező gyors elhatározást még gyorsabban követi a végrehajtás; a népek életét mozgó reform-eszméket siet magáévé tenni; a tudomány vívmányait megismerni s a maga javára, no meg a kényelmére értékesíteni. A villamosság — hogy úgy mondjam — teremő s munkáló erejét nem használja úgy fel a mi dédelgetett, kedvencz fővárosunk, a még igazán ifju Budapest, mint az örök Róma. A kereskedői üzletekben, a különféle ipartelepeken, még a harmadrangúakban is, villammal világítanak, azzal dolgoznak. Nem csak a Piazza del Popolo vagy a Vinezia, nem csak a Corso vagy a Via Nazionale, de a kisebb terek s jelentéktelenebb utcák is estéknél villámfényben usznak, az

ivlámpák száza és száza szórja szét ezerágu sugarát, nappali fényt áraszt az alatt nyüzsgő, hullámzó közönségre. Hogy pedig a közlekedés megkönnyítésére mily arányokban használja ki a villamosság erejét, az éppen meglepő. Itt nyilvánul a maga teljességében az olasz gondolkodás gyakorlati volta. Rómában ez óriási területen fekvő városban, nincs távolság. A szélrózsa minden irányában vágatnak avagy csak döcögnek a villamos járművek már a szerint, a mint lemegyünk a Quirinálról vagy éppen fölfelé. A régi Róma világában élő historikust ugyan szerfölött meglepi, mikor a régi Róma hevesen lüktető szívéhez, de most a romokban heverő »Forum Romanum«-hoz villamoson kell mennie. Mintha bizonyos szálamas hang szólalna meg bensőnkben, talán gyetlenséget is emlegetünk, mely a mult emlékeit illetlenül sérti, midőn villamosunk ablakán kitekintünk s a közvetlen szomszédságban jobbról a patricziusok és plebejusok kibékülésének emlékére emelt Concordia-templom romjait látjuk, balról Saturnus-templomának még most is büszkén emelkedő 8 márvány oszlopát szemléljük.

Az olasz nép, mely büszkén vállalja magát a világbiró hősök törvényes, egyenes örökösének, törvényei, szabványai, rendeletei fölé a történelmi jelentőségű négy betűt: S. P. Q. R.-t (Senatus Populus que Romanus) — írja, utánozza a művelt nyugatot, átveszi hasznos találmányait, vívmányait. De nem utánoz szolgálaként, hanem a saját természetes »én«-jének megfelelően alkalmazza, átformálja. Tegyük egy

utat a villamos vonaton s meg fogunk győződni a mondottakról.

A császártérvő praetoriánusok híres fészketől, a mostani »Castro Praetorio«-tól indul ki utunk. A villamos éppen indulni készül vagy talán már el is indult, de a kalauz, a ki csupa szem, csupa fül, észrevette integetésünket, meg-rántja a jelző zsinórt s megvár, míg mi kényelmesen kocsihoz érünk, még »jó napot« is kíván, s csak a mikor elhelyezkedtünk, ad jelt az indulásra. Udvariasan kérdi, hogy hová megyünk s mikor a jegy árát kifizettük, még udvariasabban meg is köszöni. Alig haladtunk azonban száz lépésnyire, alkalmatosságunk hirtelen megáll.

A tapasztalatlan idegen ijedten tekint szét, hogy talán elgázolás történt avagy valami népcsőület háborgat sietős utunkban. Egyik sem. A római villamos nagyon jámbor jószág, nem versenyez budapesti kollégájával s nem gázol el senkit. Egy öreg anyóka baktat át nagy batyujával a villamos uton: megvárja, míg áthalad, még csak nem is sürgeti idegrontó csengetésével. A minap éppen tanuja voltam, a mint a »Forumon« haladtam keresztül, hogy a szűk utcában szembejött egy nagy terhes szekér és egy számarkától huzott kétkerekű talyiga. Ha ketten lettek volna csak, megfértek volna a szűk helyen is barátságosan. De csakhamar megjelent harmadiknak a mi villamosunk is s a kis számár ijedtében éppen úgy fordult, hogy keresztbe került a villamos elé. Most aztán egyikünk se se ki, — se be. Budapesten ilyenkor van lárma, veszekedés s más efféle.

Horánszky belügyminisztersége.

Az »Alkotmány« ma azt a hírt közli, hogy Horánszky Nándor belügyminisztersége már befejezett tény; ezzel szemben »illetékes helyről« jelentik, hogy az »Alkotmány« e híre nem felel meg a valóságnak.

Azok az illetékes körök rendszeresen czáfolni szoktak, ha kissé korán jelenik meg valami fontos hír. A czáfolat azonban nem akadályozza meg a dolgot. Ugy lesz most is, habár későbbre marad is a hír megvalósulása.

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, jan. 31.

Ülés kezdete 10 órakor.

Tallán Béla elnökölt.

A múlt ülés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése után következik a napirend:

A kereskedelmi tárcza.

Allamvasutak.

Molnár Jenő: Véleménye szerint addig, míg bennünket bármi Ausztriához fűz, önálló iparról és kereskedelemről szó sem lehet. Ajánlja a miniszternek, ha iparpolitikát üzni nem tud, üzön vasutpolitikát. Figyelmébe ajánlja az Alföld viczinálisait, csak arra kéri, hogy holmi bürokratizmus ne hátráltassa a vasut fejlődését, s küszöböltesse ki az ugynevezett viczinális banketteket. Ezt kívánja a miniszternek figyelmébe ajánlani.

Molnár Antal: Felpanaszolja a rendezett tanácsú városok azon sérelmét, hogy nem élvezik a vasut kedvezményét, kéri a minisztert, hogy igyekezzen ezen régi óhajnak eleget tenni, a költségvetést természetesen elfogadja. (Helyeslés.)

Endrey Gyula: Mezei Mór tegnapi beszéde ad neki a mai felszólalásra alkalmat. A liszt kivittlét illetőleg, Mezei Mór képviselő ur sérelmesnek találja, hogy Hódmezővásárhely alacsonyabb tarifa szerint szállít Fiuméba lisztet, mint ugyanazon distanczon álló Budapest. A liszt kivittlét nem teszi függővé a vasut kedvezményétől. — A viczinálisok kérdésében nem ért egyet Molnár Jenő képviselővel. Igenis, hasznosnak tartja a vasut fejlesztését még vi-

cinális alakjában is, de csak úgy, hogy az egyes városok maguk építik a vasutat, különösen az Alföld vasuti összeköttetését ajánlja a miniszter figyelmébe. Így Vásárhely és Makó nincs vasutal összekötve. Hát állapot ez! kéri a minisztert, hogy az Alföld eme 100,000 emberének adjon közlekedést. (Helyeslés bal-felől.)

Major Ferencz: A vasuti altisztek szomorú helyzetét teszi szóvá s kéri a minisztert, hogy javítsa ezek helyzetét. Szóba hozza, hogy a viczinális szövet szőnyegeit közegészségügyi szempontból cseréljék fel, linoleum mosható szőnyeggel. Attér a ruthének helyzetére s felpanaszolja azoknak, valamint a székelyek kétségbeejtő helyzetét.

Radocza János: Szól a fővárosi és vidéki malmok viszonyairól és üzembképességéről. Nem tartja helyesnek, ha e két ágat a malom iparnak szét választják. Attér a budapesti nyugati pályaudvar kihelyezésére, s bizik a miniszterben, hogy ez óhajnak eleget fog tenni. Kéri a minisztert, hogy e tekintetben sürgősen intézkedjen (Helyeslés.)

Kubik Béla: Liszt kivittlét dolgában polemizál Radoczával. Szól azután a rendezett tanácsú városok tisztviselőinek kedvezményes jegyeiről, végül azt ajánlja a miniszternek, hogy se kedvezményes se szabad-jegyget ne állítson ki senki számára.

Szalay Károly a vasuti balesetekről beszél.

A vitát bezárták.

A miniszter válasza.

Hegedüs Sándor: Reflektálni kívánok különösen a székelyek érdekében hoztam intézett kérdésekre. A székelyföld hiányos közlekedéseit elősmerem, s higgye meg t. Ház, senki azok helyzetének javítását annyira szívén nem viseli mint én, de különösen a székelyföldi vasutat ez időszertü pénzviszonyok mellett jelenleg programmba venni nem lehetett. Adósságot nem csinálhat. Boda Vilmos vonatsebességi kérdésére vegye tudomásul, hogy e tekintetben a lehetőség szerint intézkedek. A zempléni vasutat pusztán állami segéllyel nem lehet felépíteni. Major Ferencz próbb kérdéseire válaszol, hogy a köztisztaság tekintetében jobbak a viszonyok, mint a képviselő azt állítja.

Szalay Károly balesetek iránti aggodalma nagyon indokolt, de e tekintetben is sokkal jobbak nálunk a viszonyok, mint külföldön. —

A nyugoti pályaudvar kihelyezésére két intézkedés kell, először maga a kihelyezés, másodsor az ideiglenes elhelyezés. — A kihelyezést ő nem sietteti, de nagy megfontolásnak ad a helyütt helyet. Tudja, hogy meg kell ezt csinálni, de tudja azt is, hogy csak teljes szollditással lehet sikeresen megfejteni. (Helyeslés.)

A lisztvám-tarifa leszállításánál nem lehet pártos, de egyöntetűleg kell, hogy dolgozzam és intézkedjem, ugy a vidéki, mint a fővárosi malmokra nézve. — E tekintetben azt hiszem, a tarifális intézkedés bevált. — Az őrlési forgalom bármely okból való beszüntetése rossz hatású volna. — Két év kivittlét statisztikáját olvassa fel a tengerentuli kivittlétől, ugy a vidéki, mint a fővárosi malmokra nézve. — Megengedi, hogy a vidéki malmok kivittlét Fiumén át az alacsonyabb tarifa által emelkedett, de örömmel tapasztalta, hogy egyebütt is emelkedett az.

A malmok osztályozásánál igazságos sáfár kell, hogy legyen. — A kormány idáig ugy is csak egy millió négyszázkeronás segítségben részesítette a fővárosi malmokat. Ennél többet nem tehetek, országos szempontból bírálтам meg a dolgokat, s e tekintetben nem engedtem semminemű ellenfeleknek. — Kérem a költségvetést elfogadni. — (Minden oldalról élénk taps és éljenzés.)

A kereskedelmi tárcza költségvetés általában és részleteiben megszavazták, következik: *Öt perc szünet után*

a földművelési tárcza költségvetése.

Bauer Antal: Mint földművelő nép, nem találunk fontosabb tárczát ennél, minden tekintetben közéletünknek e tárczában találunk vonatkoztatást. — Az új kataszter rendszerét okvetlen fontosnak szükségesnek találja egyaránt, mert csak ennek alapján lehet az adót helyesen kivetni. — A földbirtok megadóztatásánál nemesak a föld minőségét, de az éghajlati viszonyokat is figyelembe kell venni. A kisgazdák helyzetén csak olcsó hitel nyújtásával lehet segíteni.

S így gondoskodnunk kell első sorban olcsó hitelről. (Haljúk.)

Hazánk nem versenyezhet még Eóropa nagy földművelő országaival. A gabonavám leszállítása okvetlen elősegítené a gabona termelést. — A gabona árváltozatairól egy hosszú összehasonlító statisztikát olvas föl. Hogy a gabona áraink mindinkább hanyatlanak, annak okát az őrlési forgalom hanyatlásában kell keresnünk.

Az olasz nem ilyen. A kalauz, meg a fékező leszálltak a villamosról s szó nélkül odább emelték a kisebb járművet, szabaddá lett a tér s vigan mentünk a »Tevere« felé. Népcsődület sem háborgat. Az igaz, hogy nem messze tőlünk egy élelmes olasz a gyalogjárón a kőlapokra rajzolja boldogult Viktória királynő arczképét, így akarván a világnak tudtára adni arczképrajzoló művészetét, nézje is akad talán száz is, de ezek szerényen meghúzódva Diocletian termái árnyékában lesik a mester művészetét, a villamost ők sem háborgatják.

Mi történt tehát? Semmi egyéb, minthogy egy ur fel akar szállani a villamosra. Rómában ugyanis a villamos a nagyközönségért van s nem a közönség a villamosért. Budapestzen zihálva, lihegve rohanunk a villamos »megállóhelyére«, itt: ott áll meg, a hol akarjunk. Kézzele, esernyővel integetünk a fékezőnek s rohanjon bár vágatva le a Quirinálról, egy pillanat alatt megáll. A mint felszállhatunk bárhol, ugy le is szállhatunk ott, a hol akarunk.

Ez a rendszabály szerfölött kedvező a léés felszálló utasra, de éppen oly kedvezőtlen, sokszor bosszantó arra, a ki a város másik végére igyekszik. Ennek a folytonos, hirtelen való meg-megállásnak sokszor komikus következményei vannak. Az éppen álló utasok jobbra-balra dőlnek, az ülők ölébe hullanak. De ennek megint meg van a jó következménye, hogy a közönség megismerkedik. Az összeütközést, — oldalba lökést, tyukszemtaposást nyomon követi a méltó bosszankodás s az illemes bocsánatkérés. Az embernek pedig természetében rejlik, hogy váratlan érzelmeinek anyanyelvén ad ki-

fejezést. Így történik, hogy az egyik olaszul, a másik németül, a harmadik angolul nyilatkozik meg, a földiek, a honfiak egymásra ismernek s így nem egyszer a kellemetlenségnek jó eredménye lesz.

Valami 20-szori ilyenét megállás után minden nagyobb baj nélkül eljutunk Róma központjához a »Piazza di Venezia«-hoz. Itt azonban a villamosunk sehogyszem akar haladni. Meg-megáll, fontolkodva halad.

Kitekintünk, s köröttünk nagy rajokban hullámszik a nép. »Il re« mondja az egyik társunk, egy czilinderes ur, »la-regina« veti ellen a szót egy elegáns dáma. Pedig sem a királyt, sem a királynét nem várták, hanem az abruzói herceget, ki éppen felolvasást tartott a »Collegio Romano«-ban éjszaksarki utjáról s most hazatérőben van a quirináli ódon, vörösses-sárga palotába. Az olasz nép, bár közte él királyi családja, s így gyakran van alkalma láthatni, mégis, ha megtudja, hogy egyik vagy másik tagja merre fog elhaladni, csoportosul, lelkesül, »evviva« kiált. Mert az olasz nép módfelett royalista. De ugyanez a nép, ha megtudja, hogy ő Szentsége meg fog jelenni a San Pietrobán, a szakadásig tölti meg a templom óriási csarnokait s ha megjelent a pápa, a nők kendőkkel integetnek üdvözlötet, a férfiak tapsolnak, ujjongnak, szívük az ajkukon: »evviva il papa re«, »éljen a pápa király.« Mert az olasz nép szerfölött pápista.

Hosszu kínlódás után kijutunk e zürzavarból. Megkönnyebbülten lélezkünk fel azon biztató, de kába reményben, hogy villamosunk most már madárszárnyakon éri el a Tiberis

hidját. A Piazza di Venezia megállóhelye van, megáll még a »Cancellaria« renaissance palotájánál is, mert így rendeli a törvény. Egy félóra uton két megállóhely.

Ne higgye pedig senki, hogy a római villamossal már tisztában van. A koci oldalára fel van írva: »18 posti«, vagyis, hogy benne 18 ember számára van ülőhely. Igen ám, de azt még a villamos-társaság igazgatósága sem szabhatja meg, hogy ezen 18 embernek csak 60—70 kilo között szabad mozognia. Hátha felszáll egy terjedelmes uraság, vagy asszony-ság s hoz magával egy tekintélyes csomagot, ugy, hogy két hely is kevésnek ígérkezik neki. Minden hely el van foglalva, mindenki látja, s most felszáll még egy olasz, mi lesz ekkor? Mi odahaza ilyenkor szó nélkül kísétálunk a fékező mellé és szivarra gyujtva bámuljuk az utca népét. Nem így az olasz. Ő praktikus ember s nem engedi az ő jogát, még kevésbbé az ő kényelmét. Megnézi az ülőhelyeket jelző táblácskát, sas szemekkel számlálja meg az utasokat, egy angolnak is dicsőségére való hiedegvérrel mondja ki, hogy a »18 hely« — »17 utas« és leül, ha mindjárt a másiknak a nyakába is.

A ki Rómában villamoson akar utazni, annak ez apró-cseprő, lépten-nyomon előforduló kellemetlenségekkel le kell számolnia. Le kell számolnia különösen az idegennek, mert mint mindennek, ugy ezeknek is meg vannak a jó oldalai.

Tapasztalunk, már pedig: »experientia propria optima magistra.«

Dr. T. Sz.

A Kisfaludy-Társaság felolvasó ülése.

Az Akadémia kis terme 30-án délután szorongásig megtelt fiatal emberek és leányok viruló sokaságával. A teremőröknek megint sok dolguk volt és tömegesen kellett visszaküldeni az öt óra után érkezőket. Valószínű, hogy ez a nagy érdeklődés első sorban *Berczik Árpádnak* szólott, aki tegnap olvasta föl *Kuruczok Párisban* című új három felvonásos vígjátékának az első felvonását.

Az ülést *Beöthy Zsolt* elnök nyitotta meg. Azután *Vargha Gyula* titkár jelentette *Imre Sándor* elhunytát és meleg, szép szavakban emlékezett meg kiválóan érdemes írói működéséről.

Jakab Ödöné volt az első szám, aki *Édes anyámnak* című költeményét olvasta föl. *Hegedüs István Carmen saeculare* című magas szárnyalású filozófiai költeményével aratott zajos tapsokat.

Ezután *Kálmán Károly* vendégnek egy nagyértékű műfordítását mutatták be, aki tudvalevőleg évek előtt a *világirodalomban legkitünőbb szoltárfordítással* ajándékozta meg a magyar irodalmat. Most az *Énekek énekét* ülteti át eredeti héber szövegből és a készülő munkából *Radó Antal* néhány gyönyörű mutatványt olvasott fel, ime egy része:

Mi szép vagy, én barátnóm ah mi szép!
Szemeid galamb-szemek s bennök mi égi képi!
Hajad csigolyái habos gida-nyájak
Amint Gileádnak ölin bujjikálnak.

Fogaid mint a tiszta nyirt juh-nyáj,
Mely épp az usztatóbul kandikál,
Mind kettős ikrek, egy kincs,
Meddő közöttek egy síncs.

Ajkad piros, mint bíbor szallaga,
Beszéded édes, üdv a hangzata,
Orezáid gránát alma kedvesek.
Hamvas pirján mi bájak rejlenek!
Gyöngyökkel ékes szép nyakad
Olyan fenséges ámulatra hat.
Mint Dávid bástya-tornya, pajzs-tele,
Hol ezredeknék függ fegyverzete.

Két kebled mint az őzikének
Kedves két ikrei,
Kik rózsás völgy ölen bebézne
Mely liljomokkal van teli.

Mig feltűnik a várva várt nap
S eloszlanak az éji árnyak,
En felmegyek a mirrha-hegyre meg
A tömjén dombra fel-fel im megyek.

Egészen szép vagy én Szerelmesem
Es nincs Tebenned szeplő semmi sem!
Jer le a nagy Libanonról

En jegyesem jere várlak,
Jer le a vad Libanonról,
Jer ide, megkoronázzlak,
Jer le Amanna hegyéről,
Szenir és Hermon tetejéről,
Büszke oroszánok barlangjaitól
Párduczok éj-rideg odvaitól
Jere, jer le

Hőn szerető kebelemre!

Megsebezéd a szívem
Én hűgom, én jegyesem!
Szép szemed egy pillantása,
Lágy nyakad egy hajsigája
Megsebezéd a szívem!

Szépek a kebleid. Életem én jegyesem!
Életed, Élvet ad ez a hév szerelem.

Mámoritóbbak a melleid ám a boroknál,
Bájaid illata mind a bűbáj-italoknál.

Lépes méz csöpög ajkaidon, jegyesem,
Méz és tej van a nyelvem alatt,
Ölönyeidnek az illata hő szivemen
Mint Libanonnak az illata hat.

Berekesztett kert vagy,
En jegyesem, Urnóm,
Berekesztett kert vagy,
Bepecsételt kutfőm!

Szép sarjaid által Paradicsom árnyal
Gránát almákkal,
Almával, ám dússal,
Ciprusok Nárdussal!
Nárdus, sáfrány, kálmus jó illatu náddal

Fával és fahéjjal, Libanon fájával,
Mirrha- s aloéval, drága illattárral,
Minden fűszerivel, fűszer-csemetéikkel.
Eden kutforrás! az vagy Te tudom jól,
Élő vizek kutja!
Mind a Libanonról, bájteli honodból
Csörgedezve futva!

Berczik Árpád felolvasása következett ezután. A bemutatott első felvonás zamatos, derűs, pompás humorral megírt dolog. A korrajz ebben még erősebbnek, igazabbnak látszik, mint a *Himfy szerelmeiben*. Három kurucz: *Baranyay, Szentpétery* és *Ilosvay* jellemzése kitűnő. Torzsalkodásukban, balga illuziókergetésükben a naiv, nyers és mégis szimpatikus kurucz-karaktert olyan sikerülten rajzolja *Berczik*, hogy ezt a részletet már ma zajos derűtséggel honorálták. Az igaz, hogy a szerző nagyon jóízűen adta elő. Színpad nélkül is megleveledtek a Párisban tartózkodó és a finom francia tónustól annyira elűtő magyarok. — *Berczik Árpádot* a felolvasás után mindenfelől számosan üdvözölték.

A zárt ülésen *Vargha Gyula* bejelentette, hogy az üresen hagyott két helyre összesen három tagajánlás érkezett: *Hegedüs István* az »író«-k helyére ajánlja *Haraszthy Gyula* kolozsvári egyetemi tanárt, a Molière-életrajz íróját; *Ábrányi Emil* ajánlja *Szana Tamást*, az »írók« és *Pekár Gyulát* a »költők« helyére. *Szana Tamást* ezenkívül még ketten ajánlották: *Bartók Lajos* és *Somló Sándor*. Levelező tagokat is ajánlottak: három helyre kettőt; *Berzeviczy Albert* ajánlja *Eugen Müntz* francia író, *Radó Antal Lőw* Vilmos, Amerikában élő hazánkfiát, aki magyar szerzőket fordít angolra.

A társaság felkérte *P. Thevrenk* Emilt, hogy a Kisfaludy-Társaság február 10-iki lakomáján a Gyulai Pál-féle ezüst serleget üritse a *Kiss János* emlékére, aki érdemes tagja volt a Kisfaludy-Társaságnak az első megalakulás idején.

Az ünnepélyes közgyűlésen *Herczeg Ferencz*, gróf *Zichy Géza*, *Radó Antal*, *Várady Antal* és *Rákosi Viktor* működnek közre. A programot véglegesen csak később állapítja meg a társaság.

Nagyvárad jövő színészete.

A vidéki színészet rendezésével a nagyváradai színészet is válópontra jutott.

Sokáig sovárgott téli színházunkat nagy erőnket meghaladó áldozattal felépítettük, de már ez első téli szezon közepén azon tapasztalatra jutott minden higgadtan szemlélő, hogy Nagyváradon okvetlen segíteni kell a színigazgatót, ha azt akarjuk, hogy a város közönségének megfelelő, magasabb művészi szinten álló színtársulatot tartson.

A város pedig aligha képes a mai pénzügyi helyzetében újabb áldozatra.

Éppen idejében, de eltévesztett formában jött a vidéki színészet rendezésének kérdése.

Ebben Nagyvárad város színtügyi bizottsága férfiasan kimondotta az igazságnak megfelelő véleményét, amelynek a miniszter által összehívott anketten is meg volt a kellő visszhangja s annyi eredménye, hogy elejtették *Festetich* grófnak azon tervét, hogy Szarvast és Nyiregyházát akasszák koloncznak a nagyváradai színészet nyakára. Helyette kisebb kolonczt vettek elő: Makót és Gyulát.

Hogy ez nem segít a nagyváradai színészetben, azt könnyű belátni s teljes elismeréssel vagyunk a színtügyi bizottság újabb határozata előtt, a melyet dr. *Várady Zsigmond* hazafias indítványára hozott.

Óriási szubvenciót adott az állam arra a célra, hogy a magyar színészet a Királyhágón túli részek idegen ajku városaiban nemzeti missziót teljesítsen. — Nem tette.

Segitse a kormány oda Nagyvárad színészete, hogy pótolja ezen mulasztást. Adja a nagyváradai színi kerülethez Brassót, Marosvásárhelyt, Nagyszebenet.

Ez annál könnyebben lehet, mert Brassó és Marosvásárhely már is felajánlották *Somogyi* igazgatónak a játszási engedélyt.

Meg kell még emlékeznünk arról a fáradhatlan buzgalomról, odaadásról, amelylyel ezt a kérdést, mely döntő kihatással van Nagyvárad jövő színészetére, dr. *Hoványi Géza* felkarolta és már is legalább félsikerre vitte. Hálás köszönetet mond érte Nagyvárad egész közönsége.

A színtügyi bizottság tegnap ülést tartott, a melyről a következőket adjuk:

Az ülésen dr. *Hoványi Géza* elnököt; jelen voltak: *Mezey Mihály*, *Farkas Izidor*, *Kunz Gusztáv*, dr. *Várady Zsigmond*, *Stark Gyula*, dr. *Dési Géza*, *Beczky Lajos*, dr. *Munk Béla* és *Somogyi Károly* színigazgató.

Dr. *Hoványi Géza* elnök előterjesztette a Somogyi színigazgató által február hónapra összeállított műsort, azzal, hogy egyes napokra alternatív van megállapítva a műsor, mert még nem bizonyos, hogy mikor jön vendégszerepelni *Beregi Oskár*, esetleg *Szentgyörgyi István*, továbbá kihatással lehet a műsorra *Pintérné* betegsége.

A február havi műsor a következő:

- Febr. 1. Balek.
- 2. d. u. Görög rabszolga, este Aranykakas (uj).
  - 3. d. u. Halász szeretője, este Aranykakas.
  - 4. Napoleon öcsém.
  - 5. Napoleon öcsém.
  - 6. Napoleon öcsém.
  - 7. Endre és Johanna.
  - 8. Tosca vagy Bölcös.
  - 9. Boccacio.
  - 10. d. u. Bőregér, este Csárda virága (uj).
  - 11. Névtelen levelek.
  - 12. Mikádó.
  - 13. Mikádó.
  - 14. Szókimondó asszonyság vagy Bölcös.
  - 15. Szókimondó asszonyság.
  - 16. Bűvös vadász.
  - 17. d. u. Nebánts virág, este Csárda virága.
  - 18. Medea vagy Ripp van Winkle.
  - 19. Kisértetek vagy Czigány.
  - 20. Ármány és szerelem vagy Tolonc.
  - 21. Romeo és Julia vagy Sárga csikó.
  - 22. Viceadmirális (uj).
  - 23. Viceadmirális.
  - 24. d. u. Baba, este Viceadmirális.
  - 25. Szép Galathea és Gringoire.
  - 26. Bölcös vagy Szókimondó asszonyság.
  - 27. Bölcös vagy Szókimondó asszonyság.
  - 28. Bűvös vadász.

A műsorral kapcsolatosan *Farkas Izidor* azt óhajtja, hogy az ösmert Szókimondó asszonyságot ne adják annyiszor, viszont a Nebánts virágot legalább két estén adják.

Dr. *Dési Géza* károsnak tartja a gyakori darab változást, különösen a vidéki színházlátogatók miatt.

Dr. *Várady Zsigmond* azt kéri, hogy legalább 3 napról 3 napra ne változzék a műsor. Továbbá arra kérte a színigazgatót, hogy a színtársulattal szemben nagyobb fegyelmet gyakoroljon.

Dr. *Hoványi Géza* elnök tapasztalata után kijelenti, hogy a színigazgató mindent elkövet a műsor betartására, de a gyakori betegségek

megzavarják a legjobb akaratot. Így van most különben az influenza miatt Budapesten, Kolozsvárott, Debreczenben stb.

A bemutatott havi műsort elfogadták.

A szini kerületek szervezése.

Ezután előterjesztést tett dr. *Hoványi Géza* elnök a vidéki színészet rendezése tárgyában tartott enquette-ról.

Nagyvárad város szinügyi bizottsága tudvalevőleg teljesen elvetendőnek, a vidéki színészetre károsnak mondta ki a gróf *Festetich* Andor tervezetét a vidéki szini kerületek szervezése tárgyában. Ilyen mereven az összes városok közül csak Nagyvárad szinbizottsága mondta ki véleményét, azonban a kormány által összehívott értekezleten helyeselték Nagyvárad álláspontját, jölehet a szavazásnál elfogadták némi változással a gróf *Festetich* tervezetét; elfogadták azzal, hogy nagyobb államsegély szükséges a vidéki színészetre.

Dr. *Hoványi Géza* a kiküldött szűkebb bizottságnak tagja volt, de betegsége miatt a tanácskozáson nem vehetett részt, hanem véleményét írásban adta be.

Az érdekes és kelleleg megokolt vélemény a következő:

Dr. *Hoványi Géza* a nagyvárad szinészetről.

Méltóságos Uram!

9/901. sz. kelt becses meghívásának itteni teendőim miatt nagy sajnálatomra elgeget nem tehetek s a gyűlésen személyesen meg nem jelenhetek.

Kérem azonban méltóságodat, kegyeskedjék a gyűlésen előterjeszteni azt a tiszteletteljes nézetemet, hogy a létesítendő kerületek tervezetét elfogadhatatlannak és a magyar vidéki színészet jövőjére általában kártékonynak vélem, mert ily beosztás egyúttal a társulatok szoros megkötését is jelentené, ezzel a vidéki színészet szabad mozgása, az egyes társulatok fejlődése és a helycserélés okvetlenül szükséges joga volna korlátozva, sőt megsemmisítve.

Ettől eltekintve, ha ily kerületi beosztás Nagyvárad város szinügyi bizottságának ellenzése figyelmen kívül hagyása mellett mégis létesítenének, a tervezeti beosztás ellen azért is fel kell szólalnom, mert Nagyvárad város az utolsó népszámlálás szerint több, mint 50,000 lelket számláló és igen magas műigényekkel bíró közönségének okvetlenül oly nagy és tekintélyes társulatra van szüksége, mely ama lélekszámnak és eme — a közönség értelmisége és műveltsége által indokolva lett műigényeinek megfelelően — a közönség értelmisége és műveltsége által indokolva lett műigényeinek megfelelően Ily nagy, tekintélyes, tehát sok költségű szintársulat fenntartása pedig egyszerűen lehetetlenné lenne tőve, ha a várad szinigazgató a nyári évszakot Makón és B.-Gyulán volna köteles eltölteni. Sem Makó, sem B.-Gyula közönsége, jölehet ezeket kicsinyelni természetesen nem szándékozom, nem képes egy nagyobb elsőrangú szintársulatnak sem kellő színházat, sem különösen kellő bevételeket és közönséget biztosítani. A pénzügyi bukás volna tehát kétségtelen legelső eredménye annak, ha a tervezetnek városunkra vonatkozó része életbe lépne és ennél a tervnél még azt is szerencsésebbnek tartanám, ha nagyvárad mindenkeri szintársulat részére egy erdélyi kerület szakították ki, Brassó, vagy Nagy-Szeben központtal és megfelelő állami segéllyel, mert ily kerületi rendszer mellett a nagyvárad szintársulat a maga hazafias és nemzeti küldetését emelkedett mértékben teljesítené.

Egyébiránt ahhoz, hogy végleges és pozitív indítványt tehessek arészben, hogy Nagyvárad város mely más helyekkel volna szinügyi tekintetben, a város megnyugvása mellett, összekapcsolandó: az volna szükséges, hogy az egyes városok szinügyi viszonyai felől szinügyi bizottságunkban megfelelő alapotással tájékozódjunk és hogy ezt tehessek:

kérem is az igen t. szűkebb körű bizottságot, hogy más irányu elfoglaltságomra is tekintettel 2 havi halasztást adni és addig az ügy elintézését felfüggeszteni sziveskedjék.

Természetesen nem kívánom ezzel érinteni az általam képviselt nagyvárad szinügyi bizottság ama álláspontját, hogy a vidéki színészetre egyedül előnyös az lenne, ha a szinigazgatók és városok szerződési szabadsága érintetlenül hagyatnék, és az egyes társulatok nemzeti fontosságukhoz mért aránylagos állami segélyben részesülnének, a segélyezett társulatok egyúttal az év egy részének nemzeti helyeken töltésére köteleztetvén.

Kérem Méltóságodat, kegyeskedjék e tiszteletteljes előterjesztéseimet a bizottság elé terjeszteni.

Kiváló tiszteletem nyilvánításával maradtam Méltóságodnak.

Előterjesztette ezután elnök, hogy a megállapodás szerint az állam évi 100,000 frt szubvencziót adna s ebből 10,000 forint a színész nyugdíj-alapnak, 5—5 ezer forint azon városoknak, ahol állandósítva van a színészet s a többi a vidéki szintársulatoknak jutna segéllyül.

A nagyvárad társulat Erdélyben.

A kérdéshez első sorban dr. *Várady* Zsigmond szólott. Hazafias hangon fejtegette, hogy a kolozsvári társulat azért kapott nagy állami segélyt, hogy nemzeti missiót teljesítsen az idegen nyelvű erdélyi városokban. Ezt nem tette, s jövőben sem teszi, mert állandósítva lesz. Ez a missió most Arad vagy Nagyváradra száll, azonban Arad szintén az államosítás küszöbén van. Tehát csak Nagyvárad jöhetne szóba. Kifogásolja, hogy Nagyváradnak csak egy jutna 5000 frt, ha állandósítja a színészete. Ez még most lehetetlen, mert nekünk nincs 10 hónapra való színházi közönségünk. — Makó és Gyula nem bírja nyáron kitartani a nagyvárad nagy társulatot, tehát más városokat kell keresnünk. Erdélyre a tervezet külön szintársulatot akar, s ez veszedelmes, mert egy kis társulat nem bír versenyezni a nagyobb idegen nyelvű szintársulatokkal. Indítványozza, hogy kérjék fel a város törvényhatóságát, miszerint feliratban vagy küldöttség útján járuljon a miniszter elé skérje, miszerint Nagyváradhoz Brassót, Marosvásárhelyt és Nagy-szebenet csatolják és adjon az állam év 10,000 frt segélyt.

Az indítványt egyhangulag elfogadták.

Bizonyosra vehető, hogy a februári városi közgyűlés a szinügyi bizottság ezen kérelmének helyt ad.

Kovács puska.

E czimen a minap belé löttem egy debreczeni spenót bokorba, s csodálkozva látom, hogy annak hűs zöldjéből mennyi nyulat ugrasztottam ki.

Hát nem egy ember irta azokat az izetlenkedéseket, hanem három? No háromtól többet vártam volna.

Hanem azért ne tessék annyira haragudni rám, hogy harapófogóval akarnák kihuzni a fogamat. Kissé kemények azok a fogak s még belétörne a harapófogójuk.

Önöknek csak a szent Anna-utczáig terjed a látókörük? Ez bizony nem sokkal több, mintha csak az orrukig látnának. Ah! Nem ott lakom! Pedig, köztünk maradjon, bizony jó volna ott lakni, s csendesen aggódni a szekularizáció miatt, a mivel megfenyegettek. Így hiába szeretnék félni, nem sikerül. Hónap közepére rendszeren elszekularizálom én már magam is ami kicsim van.

Ismerni az író urakat csakugyan nincs szerencsém, de kívánom hogy ekkora szerencsétlenségnél nagyobb ne érjen sem engem, sem önöket.

Hogy belőlem nem igen lesz virilista Debreczenben, azt fájdalommal sejttem magam is, hogy pedig önöket a szekularizáció üdítő szellője azzá fujja, az bizony meg lehet, hisz a szellő oly sok mindent felsodorint.

Mindezek után pedig igen kívánatos volna, ha a hó eső nélkül takarodnék el. De mi felénk bizony meg enyhült az idő. Hát arra jár-e eső?

Kóby.

UJDONSAGOK.

Nagyvárad népessége.

A népszámlálási lapok utánvizsgálását már befejezték a városházán s kijavították a téves beírásokat. Az átvizsgáláskor kitűnt, hogy a népszámláló biztosok több helyen kihagytak egyes házakat, vagy tévesen számították össze az adatokat.

A helyesbített adatok szerint Nagyváradon a lakosság száma, katonaság nélkül 48.433, a melyhez még a 3500 katona hozzászámítandó, — tehát összesen 51,933 volt Nagyvárad város összes lakossága.

Tíz évvel ezelőtt Nagyvárad polgári lakossága 38219 volt s a katonasággal együtt 40400-ra rugott Nagyvárad népessége.

A tíz év előtti számlálásnál Nagyváradon a hegyen lakók nem számláltattak külön, hanem Várad-Olaszi népességével egybe lett számítva. Azóta történt a várad hegy benépesülése, a beköltözések által, annyira, hogy ma már egész község keletkezett a hegyen. Az adatok szerint a hegyen 1559 lélek lakik.

A jelen népszámlálásnál külön számítottak azok, akik ugyan állandó lakossai Nagyváradnak, de 1900. december 31-én távol voltak a városból. Ilyent 1068-at irtak össze.

A tíz év előtti és a mostani adatok összehasonlítása a következő:

	1890.	1900.	több
V.-Olaszi és hegy	14830	16697	1867
V.-Ujváros	11626	13662	2036
V.-Váralja	4625	6163	1538
V.-Velenceze	3668	4473	805
Csillagváros	986	1505	519
Külváros	2484	3306	822
Hegy	—	1559	1559
	38219	47365	9146
Távollevő	—	1068	1068
Katonaság	2181	3500	1319
	40400	51933	11533

Ebből kitűnik, hogy a hegyi lakosság hozzászámításával legtöbb a szaporodás Várad-Olasziban.

TAJÉKOZTATO.

Február 1. Burmester Villy és Diósiné Handel Berta hangversenye a Fekete Sasban.

Febr. 1. Orvos-egylet szakülése.

* **Fejérváry báró betegsége.** A beteg honvédelmi miniszter állapota, mint örömmel értesülünk, egyre javul. Az elmúlt éjszakát nagyon jól töltötte és ereje szemmel láthatóan növekszik.

* **Állandó borvizsgáló bizottságok.** A m. kir. földmívelésügyi miniszter a mesterséges borok készítésének és forgalomba hozatalának tilalmazásáról szól 1893 évi: XXIII. t. cz. 11. §-a értelmében a *budapesti* állandó borvizsgáló szakértő bizottság tagjaivá, — melyhez *Nagyvárad* területe is tartozik, — kinevezte *Agoston* József orsz. gy. képviselőt, *Görgey* Gyula birtokost, *Lindenmayer* Ferenczet és *Szily* Pongrácz orsz. gy. képviselőt.

* **Hymen.** Des *Echerolles* Kruspér Laurát a nagyváradai leányvilág egyik legszebb és legelőkelőbb tagját vasárnap délelőtt feltizenkét órakor vezeti oltárhoz a Kapuczinusok templomában *Benoit de Limonet*, cs. és kir. dragonyos főhadnagy. Ugy a menyasszony, mint a vőlegény rokonsága jórészt már Nagyváradra érkezett. A násznép legnagyobb része díszmagyar öltözetben jelenik meg, ami a menetet annál impozánsabbá fogja tenni. Az esketést maga a bibornok Ő Eminenciája fogja végezni, ki ma érkezik meg a fővárosból.

* **Kinevezés.** A nagyváradai kir. ítélőtábla elnöke a vezetése alatt álló kir. ítélőtábla kerületébe *Nagy Endre* gyulai kir. törvényszéki díjtalan joggyakornokot díjas joggyakornokká nevezte ki.

* **A megyei főlevéltárnoki állás betöltése.** Már jó régen megüresedett néhai *Faliczky* Viktor elhunytával Biharvármegye főlevéltárnoki állása. A pályázatot most hirdették meg s pályázó van elég. Biharvármegye levéltára elég gazdag történelmi becsű okmányokat tartalmaz s ez okból igen óhajtható, hogy ezen állásra olyan egyén neveztesse ki, aki nemcsak az akták rendben tartására ügyel fel, hanem képességgel és kedvvel bír az érdekes történelmi adatok felkutatására és feldolgozására. Azt hisszük, hogy a kinevezésnél tekintettel lesznek erre a fontos dologra.

* **A bibornok kegyadománya.** Dr. *Schlauch* Lőrincz bíboros püspök havi kegyadománya 600 korona, február 1-én délután 2 órakor fog kiosztatni a koldusápoló intézetben. Özv. *Grunwald* Henrikné, alelnök.

* **Tűz.** Tegnap délután *Kecskemély* István, a Wöber-szálloda bérlőjének széles utcái háza kigyulladt. A tűzoltók azonnal kivonultak és sikerült a tűz tovább terjedését megakadályozni. A ház teteje teljesen leégett s a padlason elhelyezett nagyrészt értéktelen holmik is elpusztultak. Nagyobb kár azonban nem történt s egy félórai munka után már a tűzoltók visszavonultak. Kivonult a honvédség készletében levő szakasza is, nagyobb szükség azonban már ezekre sem volt.

* **Pénztárvizsgálat a városi adóhivatalnál.** A nagyváradai városi adóhivatalnál tegnap délelőtt *Pfull* Ágoston pénzügyigazgató helyettes, *Bordé* Ferencz városi tanácsos és *Szabó Ákos* pénzügyi fogalmazó pénztárvizsgálatot tartott. Átvizgálták az összes naplókat, a pénzkészletet s mindent példás rendben találtak. Vizsgálat után a helyettes pénzügyigazgató is nyilvánította megaláztatását. Ma az adóbejárási munkálatokat vizsgálják felül s holnap folytatják a vizsgálatot.

* **Tóth-Szabó Pál dr. Rómában.** A prem. rend fiatal, nagytehetségű tagja, Tóth-Szabó Pál dr. megkezdte már kutatásait Rómában az ottani levéltárakban. A fiatal tudós tudvalegleg *Fraknoi* püspök mellé van beosztva s így a legjobb mester vezeti be a történetírás tudományába. A mult mellett nem feledkezik meg a jelenről sem, sőt igen élesen tudja a jelent is megfigyelni. Erről tanuskodik lapunk mai számában közzétett érdekes és vonzó tárczája is, melyet itt is ajánlunk olvasóink figyelmébe.

* **Leleplezett F. M. K. E. gyújtó.** A F. M. K. E. felhívást bocsájtott ki e jelszóval: „Pártoljuk a magyar ipart.” Választani kíván azon a visszás állapotban, mely a gyufa elárulásával milliókat visz külföldre s ajánlja a F. M. K. E. biztonsági gyufáját. Mi az F. M. K. E. e hazafias törekvését a legnagyobb készséggel támogatnánk, ha ugyan nem látnánk becsapva a szegény magyar népet is, meg az F. M. K. E.-t is. A Magyar Szó tegnapi számában kimutatta, hogy bizony nem magyar gyártmány az az egyik legnagyobb kulturális egyle-

tünk által ajánlott gyújtó, hanem egy ravasz bécsi cég furfangja. Ugyancsak e gyártmányt kaphatjuk német, sőt ha tetszik, bármely európai nyelvű felirattal. Így a helyett, hogy ajánlanánk ezt a gyártmányt a közönségnek, abban a hitben, hogy az F. M. K. E. is hasonlóképpen fog e leleplezés után eljárni, figyelmeztetjük a közönséget, hogy ha a magyar ipart akarja pártolni, ne vegyen F. M. K. E. gyújtót, mert nemes célra szánt filléreivel, csak egy telhetetlen kapzsi bécsi cég gazdagodását fogja elősegíteni.

* **Borendelés.** A m. kir. igazságügyminiszter *Fekete* Izidor vaskohi kir. járásbírói albirót a nagyváradai kir. ítélőtáblához tanácsjegyzőül berendelte.

* **Névváltoztatás.** *Wasserstrom* Lajos nagyváradai lakos vezetéknevét „Virányi”-ra változtatta.

* **A népszámlálás eredménye.** A mai nap folyamán a vidéki városok és községek népszámlálásáról a következő adatokat kaptuk:

	lakossága	szaporodás
Arad	53,833	11,781
Szigetvár	5,418	347
Bodolya	1,321	78
Maiss	1,911	90
Nagy-Nyárad	1,160	46
Siklós	4,866	csökkenés 91
N.-Harsány	1,194	49
Vörösmart	2,421	79
Máramarosziget	16,470	1,712
Ó-Verbász	4,619	367
Ada	12,509	1,515
E-Madaras	6,050	608
Szászfenes	2,509	224
Vác	16,779	2,014
Pinkafő	2,923	114
Kisfalud	1,446	csökkenés 88

* **Az egyetemi és jogakadémiai hallgatók száma.** A hivatalos lap ma teszi közzé a hazai középiskoláknak az idei tanév első felében való látogatottságáról szóló kimutatást.

Eszerint a budapesti tud. egyetemen beiratkozva voltak rendes és rendkívüli hallgatók a hittani karon 87, a jog és államtud. karon 3814, az orvosi karon 618, a bölcsészeti karon 1021, az I. éves gyógyszerészek 56, a II. éves gyógyszerészek 65, összesen 5661.

A *kolozsvári egyetemen* a jog- és államtud. karon 960, az orvosi karon 98, a bölcsészeti karon 220, a math. és termtud. karon 91, az I. éves gyógyszerészek 22, a II. éves gyógyszerészek 12, összesen 1403.

A *budapesti műegyetemen* a mérnöki szakosztályon 774, a gépészmérnöki szakosztályon 841, az építészeti szakosztályon 138, a vegyészeti szakosztályon 45, az egyetemes szakosztályon 8, a rendkívüli hallgatók 18, összesen 1825.

A *jogakadémiákon*: a pozsonyi kir. jogakadémián 242, a nagyváradai jogakadémián 203, a kassai jogakadémián 183, az egri érseki joggyakornokon 141, a m.-szigeti ev. ref. jogakadémián 244, a kecskeméti ev. ref. jogakadémián 109, a sárospataki ev. ref. jogakadémián 89, az eperjesi ág. ev. jogakadémián 201.

* **Előkészületek a sorozásra.** Nagyvárad város katonai ügyosztálya nemrég kidolgozta a biharmegyei hadkiegészítő kerületre nézve a sorozási tervezetet. A 37-ik ezred hadkiegészítő parancsnoksága elfogadta a tervet, azonban a 4-ik honvédezered nem. Így az ügy a miniszter elé került s a napokban jött le a határozat, mely szerint a város által kidolgozott tervezetet jóváhagyja. Nemkülönbön jóváhagyta *Darvassy* Lajosnak, a váradi katonai ügyosztály vezetőjének azon javaslatát, hogy az *idei sorozások már ne korosztályok, hanem sorozatok szerint történjék.* Így az idén az első napon az 1—200-ig terjedő sorszámmal bíró védkötelesek állanak a mérték alá. Ez új renddel igen sokat lesz könnyítve és egyszerűsítve a

szorozási eljárás, mely *Darvassy* Lajos tanácsos érdeme, ki pedáns renddel és szakértelemmel vezeti ügyosztályát, úgy, hogy az utóbbi időben a felettes hatóságok legnagyobb elismerését vívta ki.

* **Az ingyen kenyérszítés.** A mai naptól kezdve az ingyen kenyéret nem az eddigi helyen, hanem a szomszédos Fekete-házban osztják ki minden déliben a nemesszívű hölgyek. Egyebekben az eddigi adakozások körülbelül biztosítják már, hogy az ingyen kenyéret egész február hóban lehet továbbra is osztani a szegények között. A nemes akció érdemes vezetője, dr. *Bulyovszky* Józsefné lapunk utján hála köszönetét nyilvánítja ifj. *Schwarz* Ábrahámnénak, ki a kitűnően sikerült kenyérhangverseny buzgó rendezése révén 550 koronát juttatott a humanus célra.

* **A muzeumok és könyvtárak felügyelősege.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter öt év tartamára megalakította a muzeumok és könyvtárak felügyelősegit. Főfelügyelővé Ő Felsége *Fraknoi* Vilmos dr. *váradi* kanonokot nevezte ki, főfelügyelő-helyettes lett *Szalay* Imre, felügyelők dr. *Krenner* József, dr. *Fehérpataky* László, dr. *Horvát* Géza, dr. *Jankó* János, *Kammerer* Ernő, *Radács* Jenő és a bizottság elnöke *Schönherr* Gyula.

* **Ujabb kilépések a Nemzeti Szalonból.** *Teleky* Géza gróf volt helyettes miniszter, továbbá *Schönherr* Gyula muzeumi könyvtár-őr és a magy. tud. Akadémia tagja, a Nemzeti Szalon tagjai sorából való kilépésüket az igazgatóság-hoz intézett leveleikben bejelentették.

IRODALOM.

Magyar gazdák szemléje, a magyar gazdaszövetség folyóirata, melyet Bernát István szerkeszt, ez évi januári száma a következő tartalommal jelent meg: Száz év eredményei. Az öröklési jog kérdései (Baross János dr.) A Bodrogló (Geöcze Sarolta.) Társadalmi reformok (Páris Frigyes.) A közgyűlés. Angol trust-ök. A papirosbuza. Hit és tudás. Különfélék: Budapest vásárcsarnokainak évkönyve 1899. évről. — Olasz adóreformok. — Modern rabszolgák. Krónika. Előfizetési ára: Egy évre 12 korona. — Egyes szám 1 korona 20 fillér. Szerkesztőség: Budapest, Baross-utca 10. sz.

SZINHAZ.

HETI MŰSOR.

Péntek: B A L E K.

Szombat) d. u. Görög rabszolga.
) este Aranykakas (elsőszőr).

Vasárnap) d. u. A halász szeretője.
) este Aranykakas.

B. A. L. E. K.

Sok rossz operettet láttam már; olvastam is sok hülye élezzet; de ennyit egy rakáson és ilyen utolsó rendű operettben összpontosítani — ehhez pokoli ügyesség kellett. Kalapot emelek a szerzők előtt, a kik nem csekély bátorságot árultak el, mikor ezt a darabot először benyújtották valahol Párisban; az igazgatók előtt, a kik nem féltették tőle műsoruk tisztességét; és a közönség előtt, melynek előrehaladt ízlése immár ezt is elbírja.

B(iztosítás) A(sszonyok) L(edérsége) E(lle) K(ölcsonösen): ez volna egy üzlet czime, a hol azonban éppen az asszonyok biztosítják magukat ledérségeik titokban maradására felől. Ez a környezet. Adva van már most két férfi, a kit megcsal a felesége: s adva van egy harmadik, a kit nem csal meg: Piperlinné, a B. A. L. E. K. üzlet tulajdonosának a neje. Ez utóbbi

üzleti érdekből úgy tünteti fel a dolgot, mintha ő csalná meg a férjét s nem a két első az ő feleségeik; de az elől adott kettő nem hisz neje ártatlanságában mindaddig, míg egy csomó sületlen és trágár élezczel kitöltöttek negyedfél órát. Akkor aztán elhiszik, Piperlinné ártatlansága is kiderül s a közönség a szép egyetértés láttára megindultan sóhajt fel:

— Miért oly későn, miért nem negyedfél órával előbb?

Ezt az unalmas mesét, különösen az első felvonásban, félremagyarázhatlan orfeumi arczatlanságok akarják elfogadhatóbbá tenni, őszintén megvallva, nem csodálkoztunk volna, ha az első felvonás alatt a nők egyszerűen ott hagyják a nézőtért. Ugy tudtuk eddig, hogy Somogyi igazgató ur tud bánni a szeszurázó kék irónnal; miért nem vette elő a BALEK-nél is? Olyasmit, mint pl. Füredi kupléja is, tisztességes színpadon előadni: a színészet lealjasítása. Ha pedig megessék az a pech, hogy a darabot még egyszer viszontlátjuk, tessék kiírni vörös papíron:

A la Folies Caprices!

Csak uraknak!

S ha a nagyváradi közönség nem engedte be a nyáron a német zengerek erkölcselenségét, reméljük, a B. A. L. E. K. izléstelen trágárságait sem fogja megtűrni.

A szereplők közepes előadást produkáltak. Ballánét (Piperlinné) különösen rokonszenvenvel fogadta a közönség, hosszabb betegsége után első fellépésében; tapsok, virágok üdvözölték, mikor belépett. Ez a lelkes fogadtatás megújult több énekszám után, melyeket mind szépen énekeltek el, de kevés operetti tűzzel adott elő. Az az izléstelen vörös paróka is csak a B. A. L. E. K.-hez, de nem Ballánéhoz illett. Nem volt különben hálás szerepe, épp úgy, mint nem volt Forrai Ferikének, Lányi Editnek és Szohner Olgának sem. Jobb dolguk volt a férfiaknak; ezek legalább egy-egy vaskos élezczel megneveztették néha a közönséget. Szilágyi, Nyáray, Bérczi és Erdélyi rendes, diszkrétül komikus játékkal biztosították maguknak a sikert. Füredi a lehető legmesszebb elment a tulzás terén a komikumban s ezzel aratott sok tapot. Nincs ellene kifogásunk, sőt a B. A. L. E. K. keretében éppen ez kell s meg is dicsérjük érte; de ha máskor kuplézni akar, ügyesebb szövegíró kerítsen magának.

Az énekkar nem nagyon brillirozott más-sal, mint a csinos jelmezekkel. Ezzel kapcsolatban érinthetem, hogy a darab zenéje sem sokat ér s az sem eredeti. — Egy németországi bácsi ült mellettem s az egész előadás alatt azzal mulattatott, hogy a fülembe dúdolta, melyik énekszám honnan van lopva.

Még csak azt jegyezzük meg, hogy biztosítás z-vel és nem sz-szel iratik.

Summa summárum: semmi zene, sületlen szöveg, esetlen mese, trágár vicczek — balek a ki megnézi!

K. A

A mai előadás. Ma, pénteken másodszor kerül előadásra a B. A. L. E. K. című operett, melynek tegnap volt bemutatója színházunkban. A szerepek az eredeti kiosztásban maradnak.

Az Aranykakas. Blumenthal és Kadelburg kaczagató bohózatát, az »Aranykakas«-t, melynek nagy sikerei voltak a Vigszínházban szombaton mutatják be. Az Aranykakas más fordításban, más címmel jutott a nagyváradi közönség elé néhány év előtt, s így az előadás melyben a drámai személyzet első erői vesznek részt, premiernek tekinthető. A szenzációs bohózatot vasárnap, másodszor adják elő.

Ünnepi előadások. Szombaton és vasárnap, ünnepi estén, két előadás lesz a színházban. Szombaton délután a Görög rabszolga kerül színre az ismert szereposztással, este pedig az Aranykakasnak lesz a bemutatója. Vasárnap délután Dankó Pista nagyszerű népszínművét A halász szeretőjét adják, este pedig másodszor kerül az Aranykakas előadásra.

A legközelebbi újdonságok. A Szigligeti-színház igazgatósága a jövő hóra tüzte ki Bireux szenzációs drámájának a Bölcső-nek bemutatóját. Ugyancsak a jövő hónap reportovárjában jut hely Lukácsy Sándor A csárda virága című népszínművének, melyet nemrég mutattak be nagy sikerrel a Népszínházban. Érdekes eseményül ígérkezik a Viceadmírális, ez a bájos zenéjű, látványos operett, melyet szintén februárban hoznak színre először.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 109.

Idénybér. 107 sz.

Nagyváradi, pénteken, 1901. febr. 1-én

B. A. L. E. K.

Operette.

S Z E M É L Y E K :

Piperlin, házasságközvetítő	— Szilágyi Dezső
Merlingard, építési vállalkozó	Füredi József
Bardinel, festő	— — — Nyáray Antal
Vetiver, képkereskedő	— — — Bérczi Gyula
Roussignac, Piperlin segédje	— — — Erdélyi Miklós
Leó, festőnövendék	— — — Madas Pista
Colomba, Merlingard felesége	Forrai Ferike
Zenaide, Piperlin felesége	— B. Csik Irén
Celine, Bardinel felesége	— Lányi Edith
Anite, Vetiver felesége	— Szohner Olga

HELYÁRAK: Nagypáholy 7 fr. I. emeleti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsólye 1 frt 50 kr. Körszék 1 frt 20 kr. Támlászék 1 frt. Érkélyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr. oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártszék 30kr. Földszinti állóhely 50 kr., diák és katonajegy 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy színlap 10 kr.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

Kezdeté 7 órakor, vége 10 órakor.

A holnapi előadásra jegyek előre válthatók d. u. 3 órától 5-ig a rendes nappali pénztárnál.

Holnap szombaton, február 2-án

délután 3 órakor, fél helyárrakkal

Görög rabszolga.

Operette.

Este 7 órakor, rendes helyárrakkal

ARANYKAKAS.

Vigjáték.

MULATSÁG.

FARSANGI NAPTÁR.

Február 1. Önkéntesek bálja.
 Február 1. Tüzér-áltisztek bálja a Zöldfában.
 Február 2. Állami alkalmazottak táncvizigalma a Zöldfában.
 Február 3. Fodrászok mulatsága.
 Február. 3 A Kath. Kör bálja.
 Február 8. Ev. ref. egyházközség bálja.
 Február 9. Postás bál. (Zöldfa.)
 Február 10. A nagyváradi nyomdászok tánczestélye a Sasban.
 Február. 10 A munkás betegsegélyző egyesület mulatsága a Zöldfában.
 Február 16. Tiszti estély a Ker. Csarnokban.
 Febr. 17. Tüzlőtő bál a Sasban.

Önkéntesek bálja. A nagyváradi garnizon délczeg önkéntesei ma este tartják meg érdek-snek ígérkező táncmulatságukat. A mulatság este kilenc órakor kezdődik s a derék rendezőség minden elkövet a siker érdekében,

mely bizonyára nem is fog elmaradni. Mint halljuk, igen sokan fognak részt venni s a farsang leg-sikerültebb mulatságainak egyike lesz.

ZENE ES MŰVESZET.

Burmester hangversenye. Tegnap közöltük Burmester mai hangversenyének műsorát, melyet az egész város zeneértő közönsége a legnagyobb meglepéssel fogadott; valóban, az a műsor már előre is fényes élvezetet ígér a közönségnek. Megemlítjük még, hogy Burmester Villy Kolozsvárról jön hozzánk, a hol szintén óriási sikert aratott felléptével. A kolozsvári lapok nem győznek betelni a művész dicséretével; bizonyára úgy lesz nálunk is.

Az érdekes hangverseny fél 8-kor kezdődik a Fekete Sas disztermében.

TANUGY.

Beiratások nőipariszkolában. A nagyváradi nőipariszkolában ma kezdődnek a II. félévi beiratások. Az uri osztályban a beiratási díj és géphasználat 30 forint, a vegyes osztályban 20 frt. Rendkívüli tanulók havi öt forintot fizetnek s bármely munkát elsajátíthatnak. Az igazgatónő, ki most tért vissza Budapest, Pozsony és bécsi tanulmányutjáról, több igen szép új munkát hozott magával. A fősúly a onban a fehérnemű szabás, varrás és felsőruha szabásra lesz fordítva.

REGÉNY-CSARNOK.

Sibilla.

Irta: Adalbert Károly.

Németből fordította: Lubinszky Anna.

19.

Midőn a reggel derengett a hullámok elfogalták rendes medrókat, de a part a pusztulás szomorú képét nyújtá. Itt is ott is kiemelkelt egy-egy épületrész, melynek többi fele nyomtalanul eltűnt; soknak még helye sem ismerhető fel. Hosszu sora a virágzó kerteknek, megmunkált szántóföldeknek hasonló lett a homokos parthoz. A mezőn látható volt néhány hajónak, háznak maradványa. Legnagyobb részét elhordta az ár. Blum Gothold soha többé nem lett látható, kunyhójának erkélye megmaradt, a többit elnyelték a hullámok.

Holttestét nem találták meg. Talán messze partra vettettek, talán a tenger mélyébe temették.

Hasonló sorsban részesült a szekrény, mely magába rejté a Sibillára nézve oly fontos okmányokat. Semmi sem lett megmentve mint Sibilla és hegedűje.

HETEDIK FEJEZET.

Joachim nem hajtotta végre mult este megérlelt elhatározását. A tervezett beszélgetés szüleivel nem történt meg. Nem gondolt otthonának elhagyására.

De nem késett elhunyt barátja utolsó óhájának, menyire tőle telt eleget tenni. Még az nap felkereste Hardtmuth jogtudóst, mindent közölt vele, mit az öregtől hallott, előadta az egész eseményt s tanácsát kérte.

A jogtudós nem tudott semmit sem tenni, nem lévén egyetlen támaszpontja sem.

— Név és kelt, legcsekélyebb sejtélem nélkül hazájára vonatkozólag, minden tudakozódás eredménytelen volna és czéltalan, kellemtelen feltűnést okozna. Sem önnök és szüleinek sem Sibillának nem volna kívánatos ily módon felhívni mindenki figyelmét. Mivel kellemes külseje és jó nevelése van, nem lesz nehéz későbbben mint nevelőnő vagy társalkodónő életét fenntartani.

Joachim megköszönve a nyert tanácsot, kissé megkönnyebbült szívvel ment haza.

— Helyesnek találta a hallottakat anyjával közölni. Ez nyugodtan hallgatá.

— Nem sokat határoz, ki volt az öreg, hol született, hogy kalandor volt, mindég tudtuk. Csak a leánynak ne jöjjön tudomására! Mostantól fogva a mi gyermekünk s mentől kevésbbé lesznek más gondolatai annál jobb!

— A mi gyermekünk! Jelentőségteljes szavak.

Csak Joachimnak volt sejtelve mit jelent ez annak, ki koronával, törzsszel gyökérrel idegen földre átültetett növény.

Aggodalmas pillantásokkal figyelte Sibillát. Nem lehetett mély részvét nélkül látni a változást, mely pár óra alatt vele történt.

A vidám, rózsás leány, ki életkedvtől duzzadt, mőzégkony volt mint a higany, automatához lett hasonló, mely lélek nélkül mozog. Hőféhér arcában egy vér csepp nincs, kedves hangja szintelen, mozdulata lassu bizonytalan, tekintete szinte félnék volt.

Ha Joachim jelen volt nem mozdult oldala mellől, máskor Wiebecke asszonyt követte.

Óráig mozdulatlanul ült, kezét ölébe hajtva gondolkozott.

Ha egyedül van fejét a kemény szekrényre hajtja, melyben kedvesének hangszere állt s csendesen kesergett.

Mindenki még az öreg Nikulás is szeretettel, figyelemmel környezte, de mindezt ő nem vette észre.

— Ez tovább így nem maradhat, jelenté ki Wiebecke asszony határozott hangon. Ha sirna, jajgatna hagynám, de ez a csendes, könytelen fájdalom tönkre teszi, Tudok egy eszközt. Meglássátok, ismerem e gyermeket.

A mód, melylyel célja eléréséhez fogott, egy tapasztalt pedagógusnak tiszteletére vált volna.

Véletlenül minden különös bevezetés nélkül e szavakkal fordult egy nap Sibillához:

— Mivel Karácsony közeledek te és Gertud a konfirmáció oktatáson részt vesztek, egy jó fekete ruhát készítünk számodra, melyben a tanításon részt végy. Nézz ide, két féle szövet van itt, melyik tetszik jobban?

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Előkészületek a temetésre.

Cowes, jan. 30. A hadihajók ma fényes lobogódiszben elhelyezkedtek az Anglia és Wight-sziget között elnyúló tengerszorosban. A hajók sorfala Southampton-Watertől Rydeig ér.

London, jan. 30. A görög király Miklós görög herczeggel ideérkezett. Megérkezésükkor Károly dán herczeg és a király képviselői fogadták, a kik a Marlborough-palotába kísérték őket.

London, január 31. Ferencz Ferdinánd főherczeg pénteken délután 4 óra 50 perczkor ide érkezik és szombaton éjjel ismét elutazik Angolországból. A főherczeg fogadására Ellis Artur ezredes van kirendelve. A főherczeg a Viktória pályaudvaron Deym gróf osztrák-magyar nagykövet és a nagykövetségi személyzet fogadja és a főherczeg ezután a Buckingham-palotában száll meg.

London, jan. 31. Lipót belga király csak a temetés napjára érkezik Londonba és még ugyanaz-nap visszautazik. A németellenes lapok ebből azt következtetik, hogy a király kerülni akarja a Vilmos császárral való találkozást. A király ugyanis neheztel Németországra, mivel ez a belgák érdeke ellen működik Kínában. Az oroszokkal és a francziákkal való barátkozás belga részről ugyancsak erre vezetendő vissza.

London, jan. 31. Egy tegnap este kiadott hadiparancs szerint a gyászmenetben 3075 ember fog résztvenni, a sorfal alakítására pedig 3166 főnyi lovaság és 29,129 főnyi gyalogság fog kivonulni. Azonkívül diszörség fog állani a Viktória-pályaudvaron, a Paddington-pályaudvaron és a Buckingham-palotában. A gyászmenetben a tengerészeti csapatok a szárazföldi csapatok után fognak menni, azután jönnek az idegen katonai attasék, a hadsereg vezérkara, a tábornagyok, majd négy zenekar, a melyek fölváltva Bethoven és Chopin gyászindulót fogják játszani és azután következik a halottaskocsi. (M. T. I.)

Tengerész hadosztályok szervezése.

London, jan. 31. Az admirális parancsot tesz közzé, a mely fölszólítja azokat a tengerészeket, a kik rövid szolgálat után elhagyták a haditengerészetet, hogy egy új tengerészeti tartalék-hadosztályba lépjenek be, a melynek neve »flotta-tartalék.« A parancs a nyugdíjazott legénységet is fölhívja, hogy lépjen be ebbe a hadosztályba. (M. T. I.)

A búrok szabadságharcza.

London, jan. 31. A Daily Mailnak jelentik Fokvárosból tegnapi kelettel: Nem hivatalos jelentés szerint Dewett meglehetősen nagy sereggel benyomult Fokföldre. (M. T. I.)

A kínai háború.

London jan. 31. A Standard-nak jelentik Tiencinből: Pekingben tegnap egy Lindenberg nevű dán ember agyonlőtte feleségét és azután önmagát, előbb azonban megsebesített egy angol tisztet. A tiszt valószínűleg életben marad. (M. T. I.)

Sanghai, január 31. A North China Daily News jelentése szerint Sanghaikvanban kínai puskapor elpusztítása közben robbanás történt, a mely 40 japán katonát megölt és két angol katonát megsebesített. (M. T. I.)

KOZGAZDASAG.

Wekerle felolvasása pénz és hitelviszonyainkról. Érdekes fölolvást tartott pénzügyi és hitelviszonyainkról Budapesten a Pénzügyi Tisztviselők Egyesületében Wekerle Sándor, a közigazgatási bíróság elnöke. Wekerle Sándor, a közigazgatási bíróság elnöke fogadta és vezette be a társalgóba. A fővárosi pénzügyintézetek igazgatói közül meghallgatták a fölolvást Kornfeld Zsigmond, Beck Nándor, Benke Gyula, Schmidt József, Lukács József, Weisz Fülöp, Földiák Gyula. A terem teljesen megtelt az érdeklődőkkel. Zajos eljenzés fogadta a fölolvást, midőn elfoglalta helyét a fölolvásasztalnál és megkezdte tanulságos előadását.

Előadásának bevezetésében fölpanaszolja, hogy hazánk anyagi javai 1867. óta alig gyarapodtak oly mértékben, mint a szellemi javak és ezek között a gyakorlati életben dúsán kamatoztatható szakismeretek. A pénz- és hitelviszonyok fejlődött szakismerővel áll szemben és azért pénz- és hitelviszonyainkról kíván elmondani valamit. Első sorban azt a nagy ideát fejti ki, hogy a szabad gazdasági haladás feltételeit nem a véletlentől, nem a konjunktúrától, nem az államtól kell várunk, hanem saját tevékenységünknek kell a haladás és fejlődés kellékeit magában rejteni. Azt állítja, hogy a pénz- és hitelviszonyok körében a bajok szanálásában és a visszaélések megtorlásában jelentékenyebb szerepe van az öntevékenységnek, mint az állami törvények intézkedéseinek. Arra a következtetésre jut, hogy a cselekvő-

szabadság megóvása érdekében csak az elkerülhetetlen szükséges körre kell a törvényhozás intézkedéseit szorítani. A pénz- és hitelviszonyok sötét pontjai többnyire az államok tulajdonságos beavatkozásával kezdődnek. Az előadottakból két tételt von le. Az első az, hogy az államnak szerepe a közgazdasági, ezek között a most szóban forgó pénz- és hitelviszonyok szabályozásában ma sokkal kisebb jelentőségű, mint volt annak előtte abból az egyszerű ekből, mert törvényeivel kevésbbé képes határokat szabni, avagy irányítani a nagy világgazdaság törvényeinek érvényesülését. Második tétele az elsőből folyik, s az, hogy ezek a törvények vagy egyéb intézkedések nem állhatnak ellentétben a világgazdaság napi törvényeivel, nem azok meghiusítására, hanem természet szerű, a helyi érdekeknek megfelelő érvényesülésére irányulhatnak. Érdekes dolgokat mondott Wekerle a valuta-rendezésről. Szükségesnek tartja, hogy a valutafejlődés gyakorlati rendezésénél nagy szerep jusson a pénzhelyettesítőknél, melyeknek az egész társadalomban való átvétele nélkülözhetetlen. Szakítani kell azzal a régi felfogással, mely a pénzhelyettesítőben csak kényelmi eszközt lát és nem fontos közgazdasági eszközt.

Az előadót előadása befejezése után zajosan megéljenztek.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, január 31.

Osztrák hitel	666 25
Magyar hitel	671 50
Allamvasut	667 25
Rimamurányi	462 50
Magyar jelzálog	437 50
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

Budapest, január 31.

Buza októberre	7 66
Buza áprilisra	7 51
Tengeri	5 11
Rozs ápr.	7 34
Zab ápr.	6 17
Káposzta, repecse, aug.	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. január 31-én.

Magyar aranyjárdék 4%	117 25
Magyar koronajárdék	92 95
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	120 —
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	100 —
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	120 —
Magyar földterhermentesítői kötvény 4%	92 —
Italmérsi jog megváltási kötvény	98 85
Horváth-szlavónföldterhermentesítői kötvény	93 50
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	165 50
Tiszaszabályozás szegeci sorsjegyek kölcsön	140 —
Osztrák járadék papírban	98 15
Osztrák járadék ezüstben	98 —
Osztrák kájjárdék aranyban	117 25
Osztrák korona járadék	98 25
Osztrák államsorsjegyek	186 75
Osztrák magyar bank részvény	17 02
Magyar hitelbankrészvény	671 —
Osztrák hitelintézet részvény	667 25
Párisi vista	95 75
20 frankos arany (Napoleond'or)	19 15
Németbirodalmi márka	117 55
London vista	240 70
20 márkás arany	23 52

SZERKESZTOI POSTA.

T. Sz. P. Köszönjük a szép tárczát s kérjük folytatását. A lapot megindítottuk, a különbözőzetet majd tudatjuk.

Dr. VUCSKICS GYULA.

A „Polgári takaré- és segélyszövetkezet“ 4-ik évtársulatának befizetései holnap, szombaton d. e. 9—11 óráig eszkozlendők.

A
„TISZANTUL“

pártoktól és érdekköröktől független politikai napilap. Az Alföld legolvasottabb lapja s Nagyváradon, Bihar- és a szomszéd megyékben rendkívül nagy elterjedésnek örvend.

Előfizetési ára:

Nagyváradon negyedévre . . . 5 korona
Vidéken 6

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a lat. szerf. kath. lelkeszi hivatalok számára egyházhatósággal jóváhagyott következő nyomtatványok:

Kereszteltek }
Bérmáltak }
Egybekeltek } anyakönyve, diósgyőri
Megholtak } papíron.
Megtértek }
Eltértek }

Bevétel }
Kiadás } templomszámadáshoz.

Alapítványok törzskönyve.
Anyakönyvek betűrendes mutatója.
Jegyesek naplója.

Kereszteltek }
Egybekeltek } anyakönyvi kivonata.
Megholtak }

Anyakönyvek félbörbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.
Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készítünk.

Esperesi látogatás jegyzőkönyve.
Esperesi gyűlés jegyzőkönyve.
Jelentés alapítványokról.
Évi jelentés iskolákról.
Templomi leltár.
Catalogus librorum.
Családi értesítő.
Elbocsájtó levél.
Keresztelési jegy.
Keresztelési Emlék.
Esketési jegy.
Iktató könyv.
Kézbesítő könyv, kötve.
Imádság a szt. mise után (kemény papíron).

Kiadóhivatalunknál megrendelhetők a Szent Vincze Intézet kiadásában megjelent b. e. NOGÁLL JÁNOS szerkesztette hitbuzgalmi munkák:

Krisztus követése. 80 fillér, 8, 12, 16 korona.

Ligouri Szent Alfonz Vezérkönyve. 3 korona.

Boldogasszony követése. 2 korona 40 fillér.

B. Skupuli Lőrincz Lelki Harca. 2 korona.

Szeráf Hangok Szent Teréziától. 2 korona 40 fillér.

Keresztény Vezércikkek. 2 korona.

Az Urangyala, füzve 2 kor.

Lilionszálak, füzve 3 kor.

Csarnok. 3 korona.

Szent Halmok. 3 korona.

Eredeti bolti áron kaphatók a PUSTET-féle liturgikus könyvek:

Breviarium, Missale, Pontificale Rituale etc.

Szent László
nyomda részvénytársaság

elvállal és készít:

izléses kivitelben

mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Névjegyekben, eljegyzési s esketési jelentésekben folyton a legújabb.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Nyomdai műintézetünkben a legnagyobb körültekintéssel készítettnek:

Hírlapok, folyóiratok, könyvek, füzetek, röpiratok, körlevelek, falragaszok, hirdetésmények, részvények, árjegyzékek, jegyzőkönyvek, pénz- és hitelintézeti nyomtatványok, étlapok, meghívók, szinlapok, egyházi é mindennemű vilgái nyomtatványok, névjegyek, tánczrendek, palackfeliratok, sorsjegyek, gyászjelentések, levélpapírok és borítékok, valamint más itt elő nem sorolt nyomtatványok.

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a gör. szerf. kath. lelkeszi hivatalok számára főhatósággal jóváhagyott következő román nyelvű egyházi nyomtatványok:

1. Informatio papi özvegyekről s árvákról.	12. Bevételi } számadás-ívek.
2. Megtértek jegyzéke.	13. Kiadási } számadás-ívek.
3. Hitehagyottak jegyzéke.	14. Adósok jegyzéke.
4. Elvált házások jegyzéke.	15. Kereszteltek } anyakönyvi kivonata.
5. Szertartás szerinti vagy házasságok jegyzéke.	16. Egybekeltek } anyakönyvi kivonata.
6. Vegyes házasságok jegyzéke.	17. Megholtak }
7. Jelentés a kántor-tanító magaviseletéről.	18. Esperesi látogatás jegyzőkönyve.
8. Kimutatás a plebánia állapotáról.	19. Iskolai jelentés.
9. Kereszteltek } anyakönyve, diósgyőri	20. Jelentés a templompénztár számadásairól.
10. Egybekeltek } papíron.	21. Kereszteltek } anyakönyvi másolata.
11. Megholtak }	22. Egybekeltek } anyakönyvi másolata.
	23. Megholtak }

Anyakönyvek félbörbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.
Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készítünk.

KÖNYVNYOMDA.

Tömöntöde.

Disz és műkönyvkötészet.

Vonalzó intézet.

Ruggyanta bélyegző gyártás.